

Vägen till framgångsrik smärtbehandling med början inom Primärvården

Diagnostik viktig, ta all smärta på allvar!

Smärtanalys: Lokalisation? Smärttyp? Dygnsrytm? Sociala faktorer? Samsjuklighet? Följder av smärtproblematiken?

Behandlingsmöjligheter: Farmakologi? Sjukgymnastik? Arbetsterapeut? KBT? Kurator?

Sätt upp rimliga mål och konkreta delmål tillsammans med patienten

Gör en handlingsplan för hur målen uppnås

Exempel på mål:

- god nattsömn
- ökad fysisk aktivitet
- ökad social aktivitet
- klara vardagsaktiviteter
- förbättrad livskvalitet

Utvärdering vid läkemedelsbehandling

Hur tar patienten sina mediciner?

Hur länge sitter effekten i?

Biverkningar? (behandla exempelvis yrsel, illamående, förstoppning)

Smärtdagbok är ett bra hjälpmedel!

Vid opioidbehandling av långvarig icke-malign smärta är det viktigt med kontinuerlig läkarkontakt. Det är fördelaktigt ifall omhändertagandet av patienten kan delas med en kollega för ökad trygghet. Opioidkontrakt kan utfärdas och är ett bra hjälpmedel. Behandlingstiden bör om möjligt tidsbegränsas redan vid insättning.

All behandling måste UTVÄRDERAS utifrån mål, effekt och biverkningar

Konverteringsguide opioider

Morfin	Oxikodon	Hydromorfon	Fentanyl	Buprenorfin	Tapentadol	Kodein ¹	Tramadol ¹
Dygnsdos mg	Dygnsdos mg	Dygnsdos mg	Dygnsdos mikrogr/h	Dygnsdos mikrogr/h	Dygnsdos mg	Dygnsdos mg	Dygnsdos mg
po	po	po	transdermalt	transdermalt	po	po	po
20	10		12	10	50	120-200	100-200
40	20	4-8	12	20	100	240-400	200-400
60	30	8-12	25	30	150		
80	40	12-16	25		200		
100	50	14-20	37		250		

¹ För dessa läkemedel förekommer stora interindividuella skillnader i metaboliseringsgrad, vilket kan påverka konverteringsförhållandet. Tramadol och kodein är olämpliga för äldre.

Byte från en opioid till en annan görs för att uppnå bättre effekt och färre biverkningar med en lägre jämförbar dos. Då det finns stora skillnader gällande farmakokinetik, farmakodynamik och biverkningsprofil mellan de olika opioiderna, mellan olika administratjonsätt och mellan individer, är en omvandlingsfaktor enbart vägvisande vad gäller storleksordning på jämförbar dos. Vid opioidbyte är det klokt att lägga sig i underkant av den rekommenderade ekvivalente dosen.

För de läkemedel som är rena my-agonister (morfin, oxikodon, fentanyl och buprenorfin) går det bra att konvertera mellan de olika preparaten åt både vänster och höger i tabellen. Dock gäller försiktighet vid konvertering av de läkemedel som inte är rena my-agonister (tapentadol, kodein och tramadol) från höger till vänster i tabellen pga risk för opioidöverdosering.

Källa: Konverteringsguide för opioider 2015 Region Jönköpings län, samt modifierad information från Läkemedelsbehandling av långvarig smärta hos barn och vuxna. Information från Läkemedelsverket. 2017;3:42.